Aan de gemeenteraad

Datum : 19 oktober 2021
Zaaknummer : 609950
Contactpersoon : Natasja Bouwman
Telefoonnummer : 026 3774629

Onderwerp: Effecten septembercirculaire 2021

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de effecten van de septembercirculaire 2021.

Inleiding
In deze raadsbrief worden de gevolgen van de septembercirculaire 2021 ten opzichte van de meicirculaire 2021 op hoofdlijnen toegelicht. Het betreft een eerste beeld, op onderdelen zal in de komende periode in overleg met beleidsvelden nog bekeken worden of middelen al dan niet overgeheveld of verrekend moeten worden. Dit bepaalt uiteindelijk het effect op de algemene middelen. Conform de gebruikelijke lijn worden de effecten van de septembercirculaire niet betrokken bij de concept Begroting 2022 die op 28 september aan de raad is aangeboden. De september- (en december) circulaires maken onderdeel uit van de prognose van het meerjarenbeeld in de nieuwe Perspectiefnota. Aangezien er in een jaar van gemeenteraadsverkiezingen geen Perspectiefnota wordt opgesteld, zal de september- (en december)circulaire 2021 gebruikt worden in het financieel meerjarenbeeld voor de nieuwe raad. Dit wordt de komende tijd nader in beeld gebracht.

Effecten septembercirculaire 2021

Ontwikkelingen landelijk accres
De voeding van het gemeentefonds als gevolg van de methode ‘samen de trap op en samen de trap af’ wordt het accres genoemd. De accressen 2020 en 2021 zijn vastgeklikt op het niveau van de meicirculaire 2020. Dit om rust en stabiliteit te creëren tijdens de corona-pandemie. Er vindt geen afrekening plaats. In de septembercirculaire 2021 zijn de accressen vanaf 2022 weer bijgewerkt. Deze keer valt het mee, alle jaren vallen positief uit. De landelijke mutaties van het accres ten opzichte van de meicirculaire 2021 zijn als volgt:
2022: € 583,3 miljoen
2023: € 67,4 miljoen
2024: € 16,2 miljoen
2025: € 90,6 miljoen

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900-1809 • Fax 026-3774830 • www.arnhem.nl

De bedragen zijn structureel en cumuleren dus. In alle jaren zijn de hogere accressen volgens de circulaire het gevolg van hogere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Ook in de jaren na 2022 is het accres opwaarts bijgesteld als gevolg van rijksuitgaven voor klimaatmaatregelen, compensatie van gedupeerden van de kinderopvangtoeslag, zorg en de EU-afdrachten.

Ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds (BCF)
Het BCF-plafond bedraagt € 3,25 miljard voor gemeenten in 2021. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven, wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Naar inschatting van het ministerie van Financiën declareren gemeenten in 2021 minder BTW dan het plafond op het BTW-compensatiefonds. In de septembercirculaire wordt een voorschot over 2021 gegeven van landelijk € 216 miljoen. Aangezien Arnhem deze ruimte op voorhand in het kader van behoedzaamheid niet inraamt, leidt dit in 2021 tot een incidenteel voordeel.

Opschalingskorting
In de meicirculaire 2020 is de laatste tranche 2025 van de korting toegevoegd, waardoor de structurele uitname van € 975 miljoen is bereikt. De opschalingskorting wordt door gemeenten als zeer oneerlijk ervaren omdat het principe van herindelen van bovenaf opgelegd is. De opschalingskorting heeft de gemeenten in de jaren 2015 t/m 2021 cumulatief al € 1,5 miljard gekost en daarnaast € 150 miljoen als gemist accres over de opschalingskorting.
In de septembercirculaire 2021 is bekend gemaakt dat naast 2020 en 2021, ook de oploop van de opschalingskorting in 2022 incidenteel geschrapt wordt. Incidenteel wil zeggen dat de korting in de betreffende jaren (€ 70 miljoen voor 2020, € 90 miljoen voor 2021 en € 110 miljoen voor 2022) wordt teruggeboekt, maar de reeks eindigt wel in een korting van € 975 cumulatief in 2025, zoals voorzien. Voor het jaar 2022 levert dit dus een incidenteel voordeel op.

Ontwikkelingen maatstaven, taakmutaties en decentralisatieuitkeringen
Diverse landelijke aantallen zijn neerwaarts bijgesteld. Denk aan minderheden en bijstandontvangers (en uitkeringsontvangers). Dat heeft een stijging van de uitkeringsfactor tot gevolg.

Er gelden enkele taakmutaties met een omvang groter dan € 10 miljoen landelijk die vooral het sociaal domein raken:

- Jeugdzorg: de definitieve verdeling van € 1.305 miljoen voor het jaar 2022 ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dit leidt voor Arnhem tot ruim € 5 ton minder dan eerder ingeschat (€ 16,1 miljoen in plaats van € 16,6 miljoen);
- Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten: uitname van € 27,142 miljoen eenmalig in 2022. Voor Arnhem betekent dit een nadelig effect van bijna € 300.000;
- Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen en roerende voorzieningen Wet langdurige zorg. Hulpmiddelen als een rolstoel of scootmobiel worden verstrekt vanuit de Wlz en niet meer via de gemeente. Er is eerder al geld overgeheveld van het gemeentefonds naar de Wlz. In deze circulaire is een nacalculatie verwerkt (uitname van structureel ruim € 100.000 voor Arnhem);

- Uitvoering en implementatie Breed offensief: dit beoogt processen te stroomlijnen en te harmoniseren om op die manier meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Arnhem ontvangt hiervoor € 264.000 in 2021.

Taakmutaties in het kader van nieuwe coronasteunpakketten:

- Extra middelen voor re-integratie dienstverlening aan bijstandsgerechtigden: voor re-integratie van bijstandsgerechtigden (€ 328.000 in 2022) en tijdelijke impuls voor re-integratie om dienstverlening te intensiveren aan mensen die als gevolg van de crisis de bijstand instromen (€ 966.000 in 2022);
- Extra middelen voor gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand: voor de voorziene toename van armoede- en schuldenproblematiek € 425.000 in 2022 voor het gemeentelijk schuldenbeleid en € 213.000 in 2022 voor de bijzondere bijstand;
- Lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen: ter compensatie van de extra uitgaven als gevolg van de coronacrisis voor cultuur en voor buurt- en dorpshuizen (€ 700.000 in 2021).

Daarnaast ontvangt Arnhem volgens de septembercirculaire een beperkt aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen (voor laaggeletterdheid, gezond in de stad) en wordt de bestaande integratieuitkering Beschermd Wonen aangepast op basis van een nacalculatie van de uitname Wmo ten behoeve van de Wlz.

Effect voor Arnhem op de algemene middelen

Hieronder wordt een eerste beeld gegeven van het effect op de algemene middelen voor Arnhem. Hierin zijn deels nog aannames gedaan over de verrekeningen van de decentralisatieuitkeringen en taakmutaties met de betreffende beleidsvelden, in de komende periode kan dit mogelijk op onderdelen nog wijzigen. Het totale beeld zal hierdoor echter niet majeur gaan afwijken.

Gemeentefonds septembercirculaire 2021 tov stand Begroting 2022	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
** € 1.000*					
Effecten accres		6.362	7.015	7.171	8.144
Effecten actualisatie maatstaven, uitkeringsbasis, uitkeringsfactor	1.320	1.844	1.021	1.083	1.162
Ruimte onder plafond BCF dat vrijvalt	2.365				
Vervallen oploop opschalingskorting in 2022		2.935			
Taakmutaties, DU's en IU's tgv algemene middelen	-121	-24	-335	-402	-445
Extra middelen jeugd 2022 definitief budget		-530			
Afrekeningen oude jaren	-334				
Effect op algemene middelen tov Begroting 2022	**3.229**	**10.587**	**7.702**	**7.852**	**8.861**

Consequenties

In alle jaren ontstaat een positieve ontwikkeling van het gemeentefonds ten opzichte van het beeld zoals nu in de concept Begroting 2022 is meegenomen. Naast incidentele voordelen van ruimte onder het plafond BCF die vrijvalt in 2021 en de geschrapte oploop van de opschalingskorting in 2022, zijn het vooral de positieve ontwikkelingen in het accres en de uitkeringsfactor die zorgen voor een structureel positief beeld.

Hierbij is echter zeker een aantal kanttekeningen te maken: besluitvorming over de nieuwe verdeelmodellen van de algemene uitkering en Beschermd Wonen ligt voor bij een nieuw kabinet. Voor Arnhem geldt dat we op het model van de algemene uitkering een voordeel verwachten, maar op het model voor Beschermd Wonen een veel groter nadeel. Daarnaast is in de Begroting 2022 gerekend op de structurele middelen voor de Jeugdzorg conform de afspraken met de provincie. Ook dit ligt voor ter besluitvorming door het nieuwe kabinet. Tot slot zien we dat de prijzen en lonen stijgen, dekking van deze toenemende nominale lasten vindt grotendeels plaats via het gemeentefonds.

Voor de toekomst is robuustheid in alle facetten alleen mogelijk als het Rijk zijn verantwoordelijkheid structureel neemt ten aanzien van een adequate financiering van het gemeentefonds en de overgedragen en nog over te dragen taken. Te denken valt bijvoorbeeld aan structurele financiering van de Omgevingswet, de verstedelijksopgaven en de taken op het gebied van Klimaat en Energie. Recente berichtgeving laat bijvoorbeeld zien dat het Rijk van plan is (bovenop de Miljoenennota) weliswaar extra geld uit te trekken voor een aantal maatschappelijke opgaven, maar deze extra investeringen niet om te zetten in extra accres voor gemeenten en provincies. Dit zet de financiële verhoudingen onder druk. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen brengen we deze onzekerheden in beeld.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,	de burgemeester,
J.H. de Baas	A. Marcouch